

Počítač na klíčkích

Kapacita USB klíčenek roste stejně rychle, jako klesají jejich ceny. Na přívěsek v ceně několika stokerun se vám dnes snadno vejdu **DŮLEŽITÁ DATA** i často používané programy – stačí si jen vybrat nejlepší „přenosný“ software.

RADEK KUBEŠ

Nosit si s sebou důležitá data i oblíbené programy na USB flash disku může být užitečné v mnoha směrech – můžete střídavě pracovat na různých počítačích bez nutnosti synchronizace dat a instalace potřebných programů, podstupujete menší riziko ztráty dat při odcizení počítače, nezanedbáváte v počítačích, na kterých pracujete, svá osobní data a pozůstatky své činnosti a třeba také šetříte síly při přenášení notebooku. Na USB klíčenku o dnes běžné kapacitě 2 GB si navíc můžete nainstalovat nejen používané programy, ale i celý operační systém Windows XP (postup instalace najdete v rámečku). Představme si tedy nejlepší „přenosné“ programy použitelné na USB klíčkách

a dalších paměťových médiích, které mají vedle své „přenosnosti“ i další významnou výhodu – můžete je používat zcela zdarma.

Antivir do kapsy: Bezpečnost především

Přenášení programů a dat „v kapse“ možná trochu svádí k lehkovážnosti, které byste se u svého počítače nejspíše nedopustili. Stejně jako se dříve šířily počítačové viry na disketách, mohou být dnes kritickým nosičem USB flash disky, které putují z počítače do počítače. Pro použití na USB klíčkách se výborně hodí „přenosná“ verze antiviru **ClamWin**, který je distribuován zdarma, jako open-source. Antivir umí zkontrolovat obsah USB disku i počítače,



ke kterému je připojen, na výskyt virů, spywaru a dalšího nebezpečného softwaru a je také možné v něm nastavit pravidelné kontroly. Pro správnou funkci musíte antivir samozřejmě pravidelně aktualizovat (v počítači připojeném k internetu). Nesmíte také zapomenout, že ClamWin nekontroluje data v reálném čase – nezjistí tedy nákazu při jejím průniku na USB flash disk, ale pouze při spuštění kontroly souborů a složek.

Práce se soubory: Přenosný balíčkováč i likvidátor

Vášemu „počítači“ v kapse by určitě neměl chybět kvalitní souborový manažer a program pro práci s komprimovanými soubory. Speciální nástroj **tc2usb tool** slouží k přenosu kompletní instalace oblíbeného **Total Commanderu** z vašeho počítače na USB disk, a to včetně všech uživatelských nastavení a instalovaných plug-inů. Všechny funkce perfektně vybaveného souborového manažeru pak budete mít k dispozici na každém počítači, se kterým budete pracovat.

Při seriózní práci se samozřejmě neobejdete ani bez programu pro vytváření a rozbalování komprimovaných archivů. Tuto



Prohlížeč do kapsy: Na USB flash disku můžete mít stále při sobě i plně funkční verze internetových prohlížečů Opera a Firefox.

Nezapomínejte na viry: USB disky představují pro počítač riziko nákazy virem, proto nezapomínejte na antivir.



funkci velmi dobře zastane open-source aplikace **7-Zip Portable**. Kromě vlastního formátu 7z si program poradí i s komprimovanými archivy ve formátech ZIP, TAR (vytváření i rozbalování), RAR, ARJ, CAB, LHZ, ISO apod. (jen rozbalování). Vlastní formát 7z má kromě vysokého kompresního poměru i další výhody – archivy můžete šifrovat a vytvářet je jako samorozbalovací. Mezi jazyky rozhraní nechybí ani čeština.

Na cizím počítači, na kterém díky programům na USB disku pracujete, jistě nechcete zanechat žádné pozůstatky. S tím vám pomůže program **Eraser Portable**. Aplikace umí spolehlivě zlikvidovat nepotřebné soubory pomocí jejich několikanásobného přepsání – stačí jen v programu označit soubory nebo složky určené k likvidaci, ať už se nacházejí na disku počítače, nebo na flash disku. Vzhledem k vlastnostem USB flash disků je často bezpečnější smazat soubory z klíčenky běžnou cestou a pak nechat Eraser důkladně vyčistit vzniklé prázdné místo na disku. Mějte jen na paměti, že takto odstraněné soubory už opravdu neobnovíte.

Data v bezpečí: Záloha do kapsy

Při přenášení dat na USB flash disku určitě musíte myslet na možnost jeho ztráty nebo zničení. Se zálohováním a synchronizací dat vám pomůže program **Toucan**. V aplikaci si jednoduše nastavíte, které soubory či složky budete zálohovat či synchronizovat a jakým způsobem (kompletní záloha, inkrementální záloha, aktualizace atd.). Soubory se zálohou můžete komprimovat a ochránit před neoprávněným použitím silnou šifrou. Toucan také vždy rozpozná správný USB disk k zálohování, bez ohledu na to, jaké je mu v počítači přiřazeno označení.

Chcete-li na USB klíčenku přenášet i hesla, čísla platebních karet a další osobní údaje, určitě byste je měli ochránit pomocí šifrovací aplikace. Program **KeePass Portable** bezpečně ohlídká vaše hesla k internetovému bankovníctví, přihlašovací jména a hesla k e-mailům a různým internetovým službám, čísla platebních karet, soubory s certifikáty a jakékoliv další soukromé údaje. S volbou dostatečně silného hesla vám pomůže generátor hesel. Klasické heslo je možné nahradit bezpečně vygenerovaným certifikátem.

NAJDETE NA CHIP DVD

Základní výzbroj

PE Builder 3.1.10a
HP USB Disk Storage Format Tool 2.1.8
PortableApps Suite 1.0 Standard Edition
PortableApps Suite 1.0 Lite Edition
PortableApps Suite 1.0 Base Edition

Antivir:

ClamWin Portable 0.92

Práce se soubory a složkami:

Total Commander 7.02a + tc2usb tool
7-Zip Portable 4.57
Eraser Portable 5.82

Bezpečnost dat:

Toucan 1.2.1.1
KeePass Password Safe Portable 1.10

Internet:

Mozilla Firefox, Portable Edition 2.0.0.13
OperaUSB 9.26
Mozilla Thunderbird, Portable Edition 2.0.0.12
Miranda IM Portable 0.7.3
Portable Skype 3.0.0.190
FileZilla Portable 3.0.8.1
FireFTP Extension

Kancelář:

OpenOffice.org Portable 2.3.1
Mozilla Sunbird, Portable Edition 0.7
Sumatra PDF Portable 0.8
PDFTK Builder Portable 3.2

Grafika:

IrfanView 4.10
Gimp Portable 2.4.5

Multimédia:

InfraRecorder Portable 0.44.1
DeepBurner Portable 1.9
Audacity Portable 1.2.6
MPlayer Portable 1.0
VLC Media Player Portable 0.8.6e

▶ NA DVD: Programy k tomuto článku najdete na DVD pod indexem **POČÍTAČ NA KLÍČÍCH**

DOPORUČUJE

Z nepřenositelného přenosný

Jednodušší programy, jako jsou například různé prohlížeče, přehrávače atd. můžete v řadě případů použít na USB flash discích a dalších přenosných médiích i bez toho, aby byly autorem přímo označeny jako „přenositelné“. Možnosti, jak vyzkoušet funkčnost takových programů i bez instalace přímo do počítače, jsou dvě. Jednak můžete při instalaci namísto disku C a standardní složky Program Files zvolit složku na přenosném médiu, jedna můžete zkusit zkopírovat hotovou instalaci z disku počítače na USB Flash disk. Po vyzkoušení na jiném PC možná zjistíte, že program je plně funkční a třeba si jen nezapamatujete uživatelská nastavení.

PORTABLEAPPS SUITE

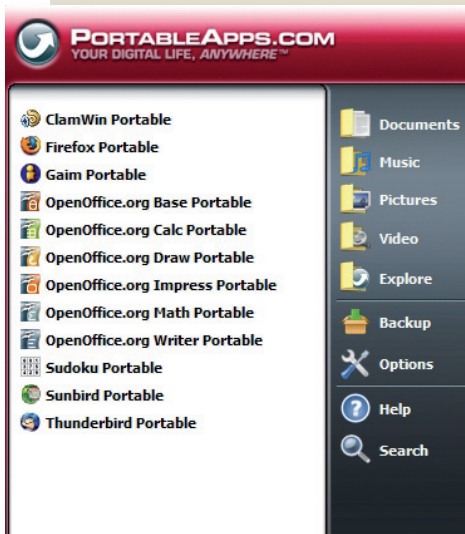
Všechno v jednom balíku

Většina z přenosných programů popisovaných v článku pochází z webu PortableApps.com, který se na publikování tohoto typu aplikací specializuje. Jestliže nechcete instalovat každý z přenosných programů zvlášť, máte k dispozici hned tři různé vybavené verze instalačních balíčků přenosných aplikací.

Další výhodou instalačních balíčků je jednoduchá ovládací aplikace, ze které můžete pohodlně spouštět, instalovat i odebrat přenosné programy. Ovládací program také na flash disk vytváří speciální složky pro dokumenty a multimediální soubory.

PortableApps Suite Standard Edition obsahuje antivir ClamWin Portable, prohlížeč Firefox Portable Edition, IM klienta Gaim Portable, kancelářský balík OpenOffice.org Portable, hru Sudoku Portable, kalendář Sunbird Portable Edition a e-mailového klienta Thunderbird Portable Edition. Všechny tyto programy se vejdou na USB flash disk nebo paměťovou kartu o velikosti 512 MB.

Pro USB klíčenky s kapacitou 256 MB je určena verze PortableApps Suite Lite Edition, kde je soubor kancelářských aplikací OpenOffice.org Portable nahrazen textovým editorem AbiWord Portable. PortableApps Suite Base Edition obsahuje jen ovládací aplikaci menší než 1 MB, do které si můžete doinstalovat přenosné programy přesně podle své potřeby a podle velikosti paměťového média.



Výbava na přání: Balíček přenosných programů PortableApps Suite obsahuje ovládací aplikaci a programy podle vašeho výběru.

Výbava pro internet: Opera v klíčenke

Ve výbavě USB flash disku by určitě neměl chybět internetový prohlížeč. Na výběr máte z „přenosné“ verze Firefoxu a Opery. **Firefox Portable** se od běžné verze tohoto oblíbeného prohlížeče liší především tím, že v počítači nezanechává žádné pozůstatky po surfování na internetu. Nepřijdete samozřejmě ani o své záložky nebo možnost instalace plug-in modulů.

Stejně nenápadně se na hostitelském počítači chová i prohlížeč **OperaUSB**, „přenosná“ varianta rychlého a dobře vybaveného prohlížeče webu. OperaUSB se nemusí instalovat, prohlížeč stačí jen zkopírovat na USB disk. Ve výbavě prohlížeče najdete funkce odpovídající běžné verzi Opery, včetně e-mailového klienta nebo podpory zásuvných modulů.

Svoji přenosnou verzi má také e-mailový klient **Thunderbird Portable**, který vám umožní mít stále při sobě e-maily a kontakty, s možností použití všech vašich e-mailových účtů z kteréhokoliv počítače připojeného k internetu. Opět se nemusíte bát, že by e-mailový klient nechal na hostitelském počítači pozůstatky po vaší práci s elektronickou poštou.

Při práci na počítači s aplikacemi na USB disku nemusíte být ochuzeni ani o komunikaci s přáteli přes ICQ a další komunikační sítě. Můžete využít všech výhod komunikační aplikace **Miranda IM Portable**, tedy především možnosti přihlášení k různým komunikačním službám (ICQ, AIM, MSN, Jabber, Yahoo, IRC aj.) v jediné aplikaci a použití stovek různých plug-in modulů. Nepřijdete ani o telefonování po internetu pomocí programu Skype. Upravený klient **Portable Skype** obsahuje stejné funkce a možnosti nastavení jako verze pro instalaci do počítače.

Sadu aplikací pro využití internetu doplníme ještě FTP klientem **FileZilla Portable**. FTP klient slouží k rychlému stahování i uploadu dat po internetu, nabízí přehledné uživatelské rozhraní a podporu všech nezbytných technologií pro přenos dat. Podobnou funkci zastane na vašem USB flash disku i FTP klient vestavěný v Total Commanderu nebo doplňkový modul **FireFTP** do prohlížeče Firefox.

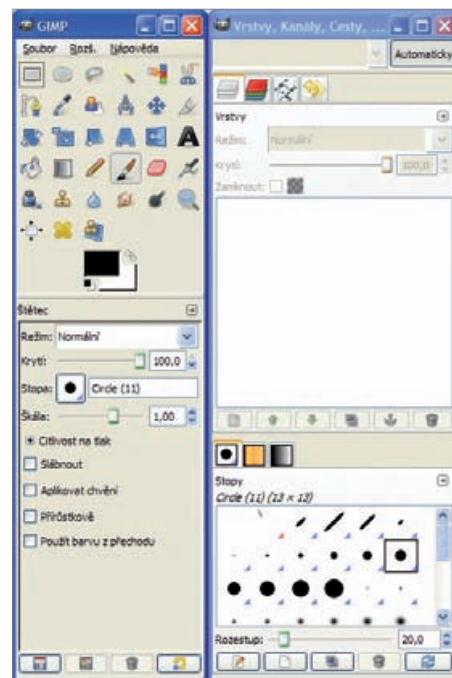
Kancelář v pohybu: Kancelářské aplikace na USB

Základem vybavení USB disku pro práci s dokumenty je kancelářský balík, v tomto případě v podobě **OpenOffice.org Portable**. Soubor kancelářských programů nabídne

textový editor Writer, tabulkový kalkulátor Calc, databázi Base a kreslicí nástroj Draw. Aplikace z balíku OpenOffice.org nabízejí velmi podobné funkce a možnosti jako programy sady Microsoft Office, a co je důležité – umí pracovat s dokumenty ve formátech MS Office. Samozřejmostí je také export do PDF a podpora standardizovaného formátu ODF.

Kalendář, který chybí jak v Thunderbirdu, tak i v balíku OpenOffice.org, doplňuje aplikace **Sunbird Portable**. V programu najdete plánovací kalendář s různými typy zobrazení a seznam úkolů. Kalendář můžete sdílet s ostatními uživateli na internetu, Sunbird také podporuje plug-in moduly a jeho vzhled můžete měnit pomocí skinů.

Ve vaší mobilní kanceláři rozhodně nemůže chybět ani aplikace na prohlížení PDF dokumentů a jejich základní úpravy. Přenosná verze jednoduchého prohlížeče PDF souborů **Sumatra PDF Portable** nabízí rychlé prohlížení PDF souborů ve velmi jednoduchém uživatelském rozhraní. Se základními úpravami si pak poradí aplikace **PDFTK Builder Portable**. Program zvládne spojovat či rozdělovat PDF dokumenty, měnit pořadí a otáčet jejich stránky nebo některé stránky vyřazovat, exportovat jednotlivé stránky z PDF souborů atd. Mezi pokročilejší funkce programu PDFTK Builder patří ještě přidávání vodoznaku (obrázku na pozadí) do PDF dokumentů a jejich ochrana proti otevírání či úpravám pomocí hesla.



Osobní grafik: Speciální verzi, použitelnou na přenosných paměťových médiích, má i grafický editor GIMP.

Grafika na cestách: Prohlížejte a upravujte

Při práci na různých počítačích pomocí přenosných aplikací můžete mít k dispozici i plnohodnotné programy pro práci s obrázky a fotografiemi. Jako prohlížeč vám velmi dobře poslouží známý **IrfanView**, který můžete namísto disku v počítači instalovat na USB flash disk, včetně plug-inů a češtiny. IrfanView vám nabídne funkce pro prohlížení všech běžně používaných grafických formátů a základní úpravy fotek a obrázků (velikost, ořezávání, otáčení, barvy, jas, kontrast atd.).

V kapse můžete také nosit **GIMP Portable**, upravenou verzi oblíbeného open-source bitmapového grafického editoru. GIMP obsahuje všechny nezbytné funkce pro pokročilé úpravy a retuše obrázků a fotografií, schopné v mnoha ohledech konkurovat slavnému Photoshopu. Editor pracuje se všemi běžnými grafickými formáty, nabízí rozšíření funkcí pomocí zásuvných modulů a široké možnosti přizpůsobení uživatelského rozhraní.

Zábava v krabici: Přenosné palírníky a přehrávače

Přestože neexistuje nic jako přenosná verze vypalovacího softwaru Nero, nebude váš flash disk ochuzen ani o program pro vypalování CD a DVD. Na výběr máte hned ze dvou aplikací – **InfraRecorder Portable** a **DeepBurner**. Podstatně šikovnější je InfraRecorder, který kromě vypalování různých typů disků (datových, hudebních, filmových) zvládne i vytváření a vypalování obrazů CD a DVD, přímé kopírování disků a také ukládání stop z hudebních CD do WAV a různých komprimovaných hudebních formátů na disk počítače. DeepBurner je oproti tomu funkčně méně vybavený, zvládne jen vypalování datových CD a DVD, hudebních CD a ISO image, je ale možné do něj doinstalovat češtinu.

Posledním typem aplikací, které nemohou na vašem USB flash disku chybět, jsou multi-mediální přehrávače. **Audacity Portable** není jen přehrávač hudebních souborů, ale zvládne také zvuk nahrávat (z mikrofonu i dalších vstupů), upravovat jej a konvertovat zvukové soubory. V Audacity nechybí efekty, bohatá nastavení výstupních souborů ani podpora běžných hudebních formátů pro přehrávání, úpravy i konverzi.

U přehrávačů videa máte na výběr mezi programy **MPlayer Portable** a **VLC Media Player Portable**. Funkční vybava a podpora různých formátů je u obou přehrávačů podobná. Například přehrávání DVD filmů uložených na disku počítače je ve VLC Media Playeru pohodlnější, jelikož si program lépe poradí se strukturou filmových DVD. MPlayer

JAK INSTALOVAT WINDOWS XP NA USB KLÍČENKU

Windows v kapse

Na USB flash disku můžete nosit nejen speciální přenosné aplikace, ale i kompletně funkční operační systém. Jelikož u Windows není oficiálně k dispozici live verze, kterou by bylo možné jednoduše nahrát na flash disk, ze kterého by se pak spouštěl počítač (tak jak to funguje u některých distribucí Linuxu), musíme si poradit pomocí speciálních nástrojů, které najdete na Chip DVD.

Budete také potřebovat instalační CD Windows XP s integrovaným Service Packem 2. Pamatujte na to, že i k takto vytvořené instalaci Windows je třeba vlastnit licenci. Obsah celého instalačního CD zkopírujte do složky na disk počítače.

Nejdříve je třeba vytvořit bootovací USB flash disk, ze kterého půjde nastartovat počítač. Použijte program HP USB Disk Storage Format Tool a naformátujte v něm svůj USB disk souborovým formátem FAT.

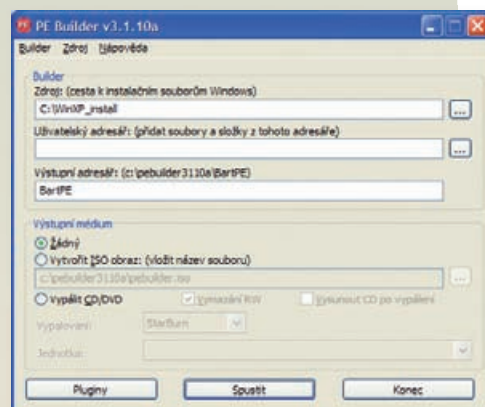
Dalším krokem je přenesení Windows na USB disk pomocí programu PE Builder. Program komunikuje česky, takže to bude snadné. Vyberte cestu k instalačním souborům Windows na disku, nic dalšího nenastavujte, klikněte na tlačítko Spustit a nechte program pracovat. PE Builder během chvilky vytvoří samostatnou instalaci Windows. Během tohoto procesu může dojít k chybám, které se mohou lišit podle použité verze instalačního CD Windows. Problémy spočívají v chybějících systémových souborech, které je třeba najít (v počítači nebo třeba na internetu pomocí Google) a vložit je do odpovídajících složek kopie instalačního CD (může jít například o soubory dgnet.dll a mnmd.sys). Poté spusťte znovu generování instalace. Jakmile je proces bezchybně ukončen, přejděte do složky c:\pebuilder3110a\BartPE\Programs\peinst a spusťte soubor peinst.cmd. V okně příkazového řádku stiskněte 1 a Enter. Dále zadejte cestu c:\pebuilder3110a\BartPE a opět Enter. Zadejte 2 a Enter a poté písmeno jednotky, kterým je označen váš USB flash disk, kam chcete Windows instalovat (např. e:). Stiskněte 5 a Enter a pak 1 a Enter pro spuštění kopírování instalace Windows na flash disk. Během několika minut je vytvořena instalace Windows XP na vašem flash disku.

přehrává jen jednotlivé VOB soubory z DVD. Obě aplikace také umí přehrávat streamované video z internetu, díky kodekům obsaženým v instalaci byste měli přehrát všechny běžné formáty videa.

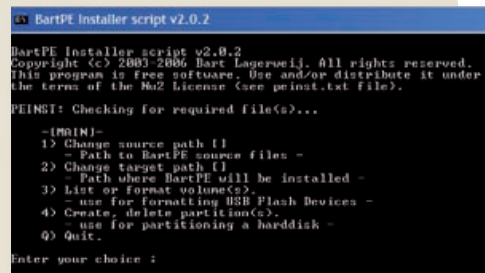
Místo pro všechny: Půl giga stačí

Instalace všech popsaných „přenosných“ aplikací zabere necelých 500 MB, což znamená, že na USB klíčenku o dnes zcela běžné kapacitě 2 GB vám zbudou asi tři čtvrtiny dostupné kapacity pro vaše dokumenty, fotky, hudbu

Bootování Windows z USB flash disku je třeba nastavit v BIOS počítače (předem si ověřte, že toto nastavení váš počítač umožňuje). Se spuštěným operačním systémem můžete pracovat stejně, jako kdyby byl instalovaný přímo na počítači. Zkušenější uživatelé jistě zvládnou nainstalovat pomocí PE Builderu do přenosných Windows i různé aplikace.



Specialista na Windows: K úpravě instalace Windows slouží aplikace PE Builder.



Windows na USB disku: Přenos souborů instalace Windows na USB disk probíhá prostřednictvím speciálního nástroje a příkazové řádky.

i další data. Použití programů instalovaných na USB disku je pro hostitelský počítač bezpečné, aplikace nemění soubory na disku počítače ani neupravují záznamy v registru. Po ukončení přenosných programů a vyjmutí flash disku z počítače nezůstanou v hostitelském počítači žádné pozůstatky. Stejně jako USB disky můžete samozřejmě použít i další přenosná média – ať už paměťové karty, přenosné harddisky, nebo dokonce MP3 přehrávače. ☑

RADEK.KUBES@CHIP.CZ